

MODELAREA CREȘTERII ARBORILOR ȘI ARBUȘTILOR (TOPIARY)

Dr., cercet. conf. **Alexandru TELEUȚĂ**

Dr., cercet. conf. **Eugeniu ALEXANDROV**

Grădina Botanică (Institut), AȘM

MODELING TREES AND SHRUBS (TOPIARY)

In Joint Operational Programme Romania - Ukraine - Moldova 2007-2013, EU-funded program, was developed the "Cross-border initiative for developing playful topiary art for education and leisure (TopArt)". The partner in this project are the Botanical Garden "Anastase Fatu" the University "Al. I. Cuza", Iasi, Romania and Botanical Garden (Institute) of the Academy of Sciences of Moldova. This project aims to improve cooperation between the two botanical gardens on both sides of the Prut River in order to increase their capacity to provide cultural, educational and relaxation to the final beneficiaries: young children, the elderly and increasing public awareness on cross-border cooperation between Romania and Moldova, through this program in order to find solutions for common problems series and/or similar. Visitors will be able to spend time in a space with natural light and lovely shapes, anthropomorphic and zoomorphic, very suitable for organizing educational activities profile, culture and relaxation: shows, competitions, television broadcasting, etc.

În cadrul Programului operațional comun România – Ucraina – Republica Moldova 2007-2013, finanțat de Uniunea Europeană, a demarat proiectul *Inițiativă transfrontalieră pentru dezvoltarea unui spațiu ludic prin intermediul artei Topiary pentru scopuri educative și de relaxare (TopArt)*. Instituțiile partenere în cadrul acestui proiect sunt Grădina Botanică „Anastase Fătu” a Universității „Al.I.Cuza”, Iași, România și Grădina Botanică (Institut) a Academiei de Științe a Moldovei.

Proiectul își propune (i) impulsionarea colaborării între cele două grădini botanice de pe ambele maluri ale Prutului în vederea sporirii capacității acestora de a furniza servicii culturale, educative și de relaxare pentru vizitatori și (ii) creșterea gradului de conștientizare din partea publicului a colaborării transfrontaliere dintre România și Republica Moldova, prin intermediul acestui program, în vederea găsirii unor soluții pentru o serie de probleme comune și/sau similare.

Vizitatorii își vor putea petrece timpul liber

Grădină în stil Baroque (Castelul Frederiksborg)

<http://www.panoramio.com/photo/5506651>

într-un spațiu natural deschis și încântător, împodobit cu forme geometrice, antropomorfe și zoomorfe foarte potrivite pentru organizarea unor activități cu profil educativ, cultural și de relaxare: spectacole, concursuri sportive, emisiuni televizate etc.

Topiary este o artă străveche, incluzând tehnici horticole utilizate pentru a obține forme clar definite și forme geometrice stilizate din plante vii. Practic, își propune formarea și modelarea plantelor care suportă tăierea frunzelor și ramurilor sub forme dorite și întreținerea acestor forme prin aplicarea tăierilor respective la anumite intervale de timp.

Termenul provine din latină de la „*topiarius*” și a avut inițial un sens mult mai larg, referindu-se în general la grădinăritul ornamental. Primele datări privitor la topiary provin din Egiptul Antic, unde a fost elaborată tehnologia de a modela arborii și arbuștii în forme geometrice. Astfel, au căpătat o arie de răspândire extinsă grădinile simetrice și geometrice, cu alei rectilinii, arbuști frezați și cu gard viu. Apoi arta de tăiere și modelare a ajuns în Europa și chiar în Extremul Orient.

În perioada medievală arta grădinăritului s-a dezvoltat și s-a menținut numai în complexele mănăstirești și castele. În perioada Renașterii (sec. XIV) arta topiară este influențată de tendințele arhitecturale ale timpului, dar totodată se dezvoltă în baza stilului său clasic și tipizat deja format. Pe parcurs, micile grădini se completează cu sculptură verde, inclusiv oameni, păsări, animale și diverse forme abstracte.

În America de Nord arta topiară de asemenea a avut o răspândire largă. Desigur că grădinile americane nu puteau concura cu cele din Europa din secolul al XVIII-lea, dar totuși au fost create elemente distincte caracteristice pentru grădinile americane ale perioadei respective.

În Europa (secolul al XVI-lea, perioada Renașterii) arta topiară se asociază cu parterele și terasele din grădinile de elită. Acea perioadă se caracterizează prin modelarea figurilor geometrice: bile sau

cuburi, abeliscuri, piramide, conuri, spirale oblice și forme reprezentative care înfățișează oameni, animale etc.

Perioada Baroque inițial a păstrat stilul simetric, mai târziu a fost introdus și răspândit stilul barocului asimetric. În concepția acestui stil grădinile erau create pe terenuri imense plate, la mijloc fiind amplasată clădirea centrală. Acest stil creează vizitatorului posibilitatea de a vedea grădina ca un tot întreg coerent, dar în același timp, este imposibil de a vedea toate componentele grădinii.

Arta modernă topiară nu se bazează numai pe tradiție și utilizează diverse tipare din metal, planșe care servesc în calitate de ghid în timpul tăierii. Aceste forme asigură o modalitate ușoară de a crea un topiary rapid cu puțin efort.

Speciile de plante utilizate în arta topiară sunt cele care pot prelua și menține anumite forme la tăiere. Plantele sempervirescente cu frunze mici și dese sunt cele mai pretabile și utilizate în arta topiară.

Speciile de plante des utilizate în arta topiară sunt următoarele:

- *Buxus rotundifolia*
- *Buxus sempervirens*
- *Carpinus betulus*
- *Fagus sylvatica*
- *Hedera helix*
- *Larix kaempferii*
- *Ligustrum vulgaris*
- *Picea abies*
- *Ribes alpinum*
- *Taxus baccata*
- *Thuja occidentalis*
- *Thuja plicata*
- *Tilia sp. (T. tomentosa)*

Așadar, arta topiară constă în tunderea arborilor și arbuștilor până la obținerea unei anumite forme,

Tobe. (Grădina Botanică (Institut) a AȘM)

total diferită de cea firească pe care planta și-o asumă în mediul său natural. Totul se face în scopuri pur ornamentale. Astfel, se realizează un gard viu cu forme preponderent geometrice, dar și plante singulare sau în mici grupuri, forțate să capete forme dintre cele mai neașteptate. Această latură a artei grădinăritului este tot mai răspândită în arhitectură și în arta contemporană, deoarece permite realizarea unei ambianțe vii și creative, în armonie cu natura și cu tendințele estetice ale momentului.

În cadrul proiectului *Inițiativă transfrontalieră pentru dezvoltarea unui spațiu ludic prin intermediul artei Topiare pentru scopuri educative și de relaxare (TopArt)* finanțat de Uniunea Europeană, în Grădina Botanică (Institut) a AȘM au fost modelate și amplasate în expoziții figuri în stil topiary.

Spirala este una dintre cele mai spectaculoase forme care nu are cum să nu farmece privirea vizitatorului. Nu poți rezista tentației de a nu-ți opri privirea asupra ei și a nu trece cu mâna peste planta-spirală, aceasta fiind una dintre cele mai importante dovezi ale măiestriei grădinarului. Pentru a crea o spirală cu adevărat atractivă și interesantă sunt ne-

Rond cu delfini. (Grădina Botanică (Institut) a AȘM)

cesare abilități, cunoștințe și o iscusință deosebită.

Sfera și semisfera sunt niște forme dintre cele mai simple, dar și atractive în orice expoziție a grădinii. Pentru modelarea acestor forme, plantele pot fi crescute atât direct în sol, cât și în diverse recipiente.

Grădinarii modelatori știu că pentru obținerea configurației dorite planta trebuie „educată”. Din capul locului trebuie să se decidă asupra formei pe care urmează să o îmbrace (pentru începători modelul trebuie să fie cât mai simplu), apoi se realizează o siluetă tridimensională cu ajutorul unui fir metalic inalterabil la intemperii. Se mai poate opta pentru o silueta gata făcută.

Tiparul se fixează peste plantă și se tunde tot ceea ce-l depășește. Silueta din metal va fi lăsată pe plantă, repetându-se de mai multe ori operațiunea de tundere, astfel încât, încet-încet, crescând în înălțime și lățime, planta va umple complet tiparul, preluându-i forma.

Exact așa s-a procedat cu tiparul pentru **veverițe**, modelat din sârmă arsă cu grosimea de 2,5 – 3,5 mm, apoi îmbrăcat pe *Thuja occidentalis*. Pentru a reda o formă cât mai adecvată, tiparul a fost „îmbrăcat” în plasă metalică cu ochiuri hexagonale având dimensiunile laturilor 3,5 – 4,0 cm și grosimea sârmei de 2,0 mm. Ramurile și frunzele plantei care nu se înscriau în tipar au fost înlăturate.

Conform aceleiași tehnologii, au fost confecționate tipare în formă de **delfin**, din sârmă cu grosimea de 5,5 mm și îmbrăcate pe exemplare de *Thuja occidentalis Fastigiata*.

În final a fost creat un rond cu diametrul de 8,0 m, în interior fiind amplasate formele topiare modelate de delfini, sfere cu diametrul de 35 cm din *Thuja occidentalis*. Ellwageriana și cu diametrul de 50 cm din *Buxus sempervirens*.

Pentru a crea fonul de apă poate fi înșirat un strat cu grosimea de 5 cm de prundiș de granit de o nuanță sur-albastră, sau plantate flori de *Lobelia erinus*.

Pentru confecționarea **instrumentelor muzicale**, a fost aplicată tehnologia de modelare a tiparului metalic, care apoi s-a îmbrăcat cu țesătură de iută și plasă metalică. Golul din interiorul tiparului a fost împlut cu substrat de sol fertil și semănat cu semințe de iarbă de gazon. Pe parcurs, în timp ce iarba de gazon crește, ea se frezează regulat și se menține la înălțimea de 5 – 7 cm.

Sferă (*Buxus sempervirens*)

Spirală. (*Thuja occid.*)

Veveriță (*Thuja occid.*)

Concluzii:

1. Figurile topiare sunt extrem de interesante și spectaculoase, bucurând privirea vizitatorului în orice anotimp al anului.

2. La modelarea unei sau altei forme este necesar inițial a se determina concret ce figură se dorește a se obține în final și să fie selectată corect planta.

Bibliografie

1. Buckley, E. Ultimate Topiaries: the most magnificent horticultural art through the years. Courage Books, Philadelphia. 2004.
2. Gallup, B., Reich, D. The complete book of topiary. Workman Publisher, New York. 1988.
3. Hendy, J. Topiary in the Garden: How to Clip, Train and Shape Plants. Lorenz Books. 2009.
4. Joyce, D. Topiary and the art of training plants. Friendly Books Ltd., 2000.
5. Kluckert E. European Garden Design. 2007. ISBN 978-3-8331-1044-3. 495 pag.
6. Palancean A., Comanici I. Dendrologie. Chișinău. 2009, 562 p.

Doamnele la plimbare (Grădina Botanică (Institut) a AȘM)